

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ขณะที่สังคมโลกปัจจุบันกำลังเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์นั้น สภาพสังคมไทยเป็นช่วงต่อและทับซ้อนกันระหว่างสังคมเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม จึงมีผลให้ประเทศไทยต้องมีการเร่งพัฒนาตนเองอย่างรวดเร็วให้ก้าวทัดเทียมนานาประเทศ เพื่อเชื่อมโยงสังคมไทยให้เข้ากับสังคมโลกในทุก ๆ ด้าน ในขณะที่โครงสร้างทางเศรษฐกิจนานาชาติกลับมีผลกระทบอย่างมากต่อทรัพยากรมนุษย์ของไทยเนื่องจากการพัฒนานั้น ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมคนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างเท่าทันด้วยวิถีทางที่ถูกต้องรวมทั้งขาดการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมสอดคล้องกับสังคมไทย ดังนั้นถ้ามีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งแวดล้อมได้อย่างไม่พบปัญหาจะทำให้ชีวิตมีความสุข แต่ถ้าปรับตัวไม่ได้จะเกิดปัญหาขึ้น วัยที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวมากที่สุดคือช่วงวัยรุ่นเพราะ วัยรุ่นเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2536, หน้า 52) วัยนี้ที่สามารถแสวงหาเอกลักษณ์แห่งตนเองเพื่อรู้จักตนเองในแง่มุมต่าง ๆ เช่น ความชอบ ความสนใจ ความปรารถนาในชีวิต ปรัชญาชีวิต อาชีพที่ตนเองประสงค์ เพื่อนต่างเพศที่ตนปรารถนาจะคบหรือที่จะเลือกเป็นคู่ชีวิต ความถนัดเฉพาะตน ขณะเดียวกันวัยรุ่นก็ต้องผสมผสานลักษณะเฉพาะตนในแง่มุมต่าง ๆ ให้เข้ากันได้กับความเป็นจริงของครอบครัว วัฒนธรรม ค่านิยมของสังคม ของกลุ่มเพื่อนร่วมวัย (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2536, หน้า 53) อาจกล่าวได้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตไปสู่การมีวุฒิภาวะในทุก ๆ ด้าน เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม รวมทั้งการพัฒนานุคลิกภาพและเอกลักษณ์ของตน ความกตัญญูที่มีต่อตนเองก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย ต้องการอิสระ ความเป็นตัวของตัวเองในการวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคต ต้องการการยอมรับและการมีส่วนร่วมในสังคม สามารถแสดงบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และบทบาททางเพศได้อย่างเหมาะสม สิ่งเหล่านี้ถ้าประสบความสำเร็จจะทำให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ คูเปอร์สมิธ (Coopersmith, 1984, p. 5) ที่กล่าวว่า การเห็นคุณค่าแห่งตนเป็นการที่บุคคลพิจารณาประเมินตนเองแล้วแสดงออกในแง่ของการยอมรับหรือไม่ยอมรับตนเอง มีความต้องการได้รับความเชื่อถือ การยอมรับนับถือจากผู้อื่น เพื่อที่จะได้เกิดความภาคภูมิใจและนับถือตนเอง (Sasse, 1978, p. 48) ซึ่งคุณค่าแห่งตนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อมนุษย์ เนื่องจากเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานด้านจิตใจที่จะทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า ทั้งยังเป็นรากฐานของภาวะสุขภาพทางจิตและ

สังคม คุณค่าแห่งตนจึงเปรียบการเพิ่มพลังให้บุคคลฝ่าฟันอุปสรรคนานาประการของชีวิต (Branden, 1985, pp. 6-9; Coopersmith, 1984, p. 13) ให้บุคคลใช้ศักยภาพที่มีของตนได้อย่างเต็มที่ในการดำเนินชีวิต สามารถเผชิญปัญหาและอุปสรรคได้ด้วยความเชื่อมั่น กล้าหาญและมีความหวัง (Briggs, 1970 cited in Walz & Bleuer, 1993, p. 419) นอกจากนี้การที่บุคคลมีประสบการณ์เกี่ยวกับความสำเร็จที่ได้กระทำสิ่งต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย ทำให้เขาได้รับการยอมรับ ตลอดจนสถานภาพและตำแหน่งทางสังคมที่ดี สภาพการณ์ดังกล่าวเป็นการสะสมความพึงพอใจที่บุคคลมีต่อตนเอง ซึ่งช่วยพัฒนาการเห็นคุณค่าแห่งตน (Coopersmith, 1981 a, p. 37) ในทางตรงกันข้ามวัยรุ่นผู้ไม่รู้จักสมรรถภาพและคุณลักษณะของตนดีพอสมควร ไม่สามารถประสานเอกลักษณ์ของตนกับโครงสร้างของสังคม จึงมักเป็นวัยรุ่นที่หลงตนลืมนตน และมีตนอันสับสน วัยรุ่นเหล่านี้เป็นวัยรุ่นที่ว้าวุ่น ไม่เป็นตัวของตัวเอง เหนงหงอย ขี้กังวล คัดสินใจไม่ได้ ตีความผิดพลาด ขาดความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม รู้สึกว่าตนเองถูกทอดทิ้งจนอาจกลายเป็น ัธพาล (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2536, หน้า 53) ซึ่งบุคคลที่มีคุณค่าแห่งตนต่ำจะไม่เชื่อมั่นในตนเอง มองตนเองว่าไร้ค่า ไม่มีความสามารถ รู้สึกว่าตนเองมีปมด้อย และมักใช้กลไกในการป้องกันตนเอง (Branden, 1985, pp. 109-110) ไม่สามารถเผชิญปัญหาหรือเอาชนะปัญหาได้ มองโลกในแง่ร้ายและไม่มีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น (Taylor, 1982, pp. 117-153) และจะมีความรู้สึกที่ไม่มีใครสนใจ ไม่ได้รับการยอมรับ ถูกเหยียดหยาม หรือทำอะไรไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกว่าตนเองไร้ค่า มีปมด้อย อ่อนแอ วิตกกังวล ขาดความสุข ความรู้สึกเช่นนี้จะมียุติพลต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้นในรูปของการทำลายความเชื่อมั่น และใช้กลไกการป้องกันตนเอง ได้แก่ การมีพฤติกรรมปกป้องตนเอง เช่น ก้าวร้าว หรือเก็บตัว และมีการกระทำที่ตรงข้ามกับความต้องการของตน เพื่อปกป้องความต้องการที่แท้จริงของตนเองฉะนั้นความรู้สึกเห็นคุณค่าแห่งตนที่สูญเสียไปอาจกระตุ้นให้เกิดภาวะซึมเศร้าได้ ซึ่งภาวะซึมเศร้าหมายถึง ภาวะที่บุคคลมีอาการ ท้อแท้ หดหู่และมีอารมณ์โกรธ หรืออาจเก็บตัว มีความคิดวนไปวนมาเกี่ยวกับตนเอง อ่อนเพลีย พุดน้อย ทำให้เกิดความรู้สึกต่อตนเอง ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม ซึ่งสอดคล้องกับซึ่งสอดคล้องกับ อารยา ค่านพานิข (2542, หน้า 2) ที่กล่าวว่า เยาวชนที่กระทำผิดจะมีคุณค่าในตนเองต่ำและยังสอดคล้องกับ โสภา ขีปิลมันน์ (2536, หน้า 147-148) ที่กล่าวไว้ว่า วัยรุ่นจะเห็นคุณค่าแห่งตนต่ำโดยเฉพาะวัยรุ่นที่กระทำผิดนอกจากมีคุณค่าในตนเองต่ำแล้วยังพบว่ายังมีความทุกข์ของภาวะซึมเศร้าสูงถึงร้อยละ 50.4 และจากสมาคมจิตแพทย์สหรัฐอเมริกา (American Psychiatric Association, 1986, p. 22) ได้กล่าวถึงภาวะซึมเศร้าไว้ว่าเป็นภาวะจิตที่ผิดปกติอย่างหนึ่งซึ่งแสดงออกทางอารมณ์ ไม่สนุกสนานในรูปของความคิด เช่น คิดว่าตนเองไม่มีคุณค่า ซึ่งสอดคล้องกับ ผ่องพรรณ เกศพิทักษ์ (2530, หน้า 122) ผู้ที่มีความเศร้ามักจะมองโลกในแง่ร้าย

เห็นว่าตนเองไม่มีค่า หมดหวังในชีวิต ชอบคิดมาก ภาวะซึมเศร้าสามารถหายได้โดยไม่ต้องรับการรักษาแต่ต้องใช้เวลา และฝึกความเข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความซึมเศร้าได้อย่าง สมเหตุสมผลและเหมาะสม และจากการศึกษาของ ลัดดา แสนสีหา (2536, บทคัดย่อ) พบว่าวัยรุ่นตอนปลายร้อยละ 69.11 มีความเศร้าเบี่ยงเบนไปจากปกติ และมีความซึมเศร้ามากขึ้น มีความคิด อัตโนมัตติในทางลบเพิ่มมากขึ้นและมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับ รัชนิย์ อุดชาชน (2540, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาสภาวะจิตหลังกระทำผิดของเด็กชายป้านมูทิตา พบว่ามีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตัวเองส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างไปทางต่ำและมีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 52.8 จะเห็นได้ว่าผู้ที่มิคุณค่าแห่งตนต่ำย่อมจะแฝงภาวะซึมเศร้าที่สูงไว้ด้วย โดยเฉพาะเยาวชนที่ กระทำผิด

จากข้อมูลการกระทำผิดของเยาวชนในสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ปี พ.ศ. 2544 (มกราคม-ตุลาคม) มีจำนวน 25,481 คน เพศชาย 22,915 คนคิดเป็นร้อยละ 89.93 เพศหญิง 2,566 คนคิดเป็นร้อยละ 10.07 และพบว่าอายุของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดส่วนใหญ่ อายุอยู่ในช่วง 14-18 ปี กล่าวคือ จำนวนเยาวชนที่กระทำผิด (อายุ 14-18 ปี) จะมีมากกว่าเด็ก (อายุ 7-14 ปี) ที่กระทำผิดถึง 8-25 เท่าคิดเป็นร้อยละ 94.27 ส่วนใหญ่เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ พบในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) มากที่สุด เยาวชนที่กระทำผิดมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ (สถิติสถานพินิจทั่วประเทศ ปี พ.ศ. 2538-2543) สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการคบเพื่อน สภาพครอบครัว สภาพเศรษฐกิจ โดยปีที่มีเยาวชนกระทำผิดมากที่สุดคือ ปี พ.ศ. 2543 คดีที่มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ คือ คดียาเสพติด ซึ่งกำลังเป็นปัญหาที่สำคัญและต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วนเป็นอันดับหนึ่ง อีกทั้งรูปแบบของการกระทำผิด จำนวนผู้กระทำผิด และความรุนแรงมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเรื่อย ๆ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว สุชา จันทรธรม และสุรางค์ จันทรธรม (2521, หน้า 110) ได้กล่าวไว้ว่า วัยรุ่นหรือเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี วัยรุ่นเหล่านี้มักเป็นบุคคลที่ปรับตัว ไม่ได้เป็นพวกที่ขาดในด้านต่าง ๆ เช่น ขาดเศรษฐกิจที่ดี ขาดความรักความอบอุ่น ขาดความรู้สึกลอดคภัย ขาดผู้ที่เข้าใจ เด็กพวกนี้จึงมักได้ชื่อว่าเป็นเด็กที่มีปัญหาทางด้านความประพฤติ ขอบรวมกลุ่มกับเด็กที่มีความประพฤติไม่ดีทั่วไป ชอบชกต่อย ชอบการทะเลาะวิวาทและชอบก่อวุ่นให้เกิดความไม่สงบอยู่เสมอ สอดคล้องกับ อภิชาติ ประสารศรี (2534, หน้า 2) กล่าวว่า บุคคลเหล่านี้มักเป็นผู้ที่ขาดความสนใจในสิ่งแวดล้อม ไม่กระตือรือร้นในการเรียนรู้ ไม่กล้าเผชิญปัญหา มีความภาคภูมิใจต่ำ มีความวิตกกังวลสูง และมักจะฝ่าฝืนกฎหมาย สาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนพบว่าเกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น จากร่างกาย จิตใจ สังคม ครอบครัว

โครงสร้างหน้าที่และวัฒนธรรม ปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการกระทำผิดของเยาวชน คือ คุณค่าแห่งตน (self-esteem) นอกจากนี้ วูดลีย์ (Woodley, 1997 อ้างถึงใน จุฑามาศ แหนจน, 2544, หน้า 2) พบว่าเยาวชนที่กระทำผิดจะมีอัตมโนคติที่ไม่ดีต่อตนเอง ในขณะที่เยาวชนที่ไม่ได้กระทำผิดจะมีอัตมโนคติที่ดีต่อตนเอง ความรู้สึกในคุณค่าของตนเองขึ้นอยู่กับวิธีการมอง การมองอย่างบวกหรือลบของเรา (สุพร เกิดสว่าง, 2542, หน้า 45) สอดคล้องกับ สยามพร เล-ไพบูลย์ (2544, หน้า 1) ความภาคภูมิใจไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสำเร็จแต่ขึ้นอยู่กับพลังภายในตนเอง ซึ่งจะเป็นตัวช่วยผลักดันและขับเคลื่อนทำให้ได้รับความสำเร็จในชีวิต ในทางตรงกันข้ามถ้าคนเราไม่มีความภาคภูมิใจ ไม่รู้สึกว่าตนเองมีค่า ไม่รู้สึกว่าตนเองมีความสามารถก็จะไม่มีความสุขและจะไม่สามารถทำกิจกรรมใด ๆ ของชีวิตให้สำเร็จได้ดังใจคิด คุณค่าแห่งตนเป็นพื้นฐานสำคัญของสุขภาพจิต ที่ทำให้บุคคลรู้ความต้องการของตนเอง (Gordon, 1989) และเป็นภูมิคุ้มกันที่สำคัญในการป้องกันการเกิดหรือประเภทความรุนแรงของปัญหาทางจิตใจที่เกิดขึ้นได้ เช่น ภาวะซึมเศร้า ความทุกข์ใจที่บุคคลได้รับนั้นบ่อยครั้งมาจากความภาคภูมิใจในตนเองที่น้อยเกินไป การประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการดำเนินชีวิตนั้นขึ้นอยู่กับคุณค่าแห่งตน (Weinhold & Judy, 1983 อ้างถึงใน นริสา จิตรสมนึก, 2540, หน้า 3)

ดังนั้นเยาวชนกระทำผิด (juvenile delinquent) จึงเป็นกลุ่มที่เยาวชนที่สังคมควรให้โอกาสและความสนใจทั้งนี้เพราะ เยาวชนกลุ่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของเยาวชนที่นับว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีค่าของประเทศ เป็นกำลังสำคัญที่จะสามารถช่วยพัฒนาบ้านเมือง แต่เยาวชนกลุ่มนี้กับเป็นกลุ่มที่ด้อยโอกาสทางสังคม ถึงเวลาแล้วที่เยาวชนกลุ่มนี้ที่จะต้องได้รับการส่งเสริมและช่วยเหลืออย่างจริง โดยการใช่วิธีการพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองในทางที่ถูกต้องเหมาะสม การส่งเสริมหรือให้การช่วยเหลือเยาวชนกระทำผิดกฎหมายจึงเป็นการให้โอกาส เพื่อให้เยาวชนเกิดการตระหนักและความเข้าใจตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาตน ด้วยความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม การเสริมสร้างสิ่งเหล่านี้กับเยาวชนเป็นการลดปัญหาและภาระทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาอาชญากรรม การลักทรัพย์ การทำร้ายร่างกาย และอื่นๆ ตลอดจนเป็นการป้องกันไม่ให้เยาวชนเหล่านั้นกระทำผิดซ้ำอีก เป็นการคืนคนดีสู่สังคม

จากเหตุผลข้างต้นอาจสรุปได้ว่าเยาวชนที่กระทำผิดเป็นผู้ที่มีคุณค่าแห่งตนต่ำและมีภาวะซึมเศร้าเป็นองค์ประกอบอยู่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการทราบว่าโปรแกรมการเห็นคุณค่าแห่งตนช่วยให้เยาวชนหญิงที่กระทำผิดเพิ่มคุณค่าแห่งตนและลดภาวะซึมเศร้าได้จริงหรือไม่ ตลอดจนดูประสิทธิภาพและความคงทนของโปรแกรมการเห็นคุณค่าแห่งตนนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการเห็นคุณค่าแห่งตนที่มีต่อคุณค่าแห่งตน และภาวะซึมเศร้าของเยาวชนหญิงที่กระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดนครสวรรค์

สมมติฐานในการวิจัย

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง
2. เยาวชนหญิงที่กระทำผิดที่ได้รับโปรแกรมการเห็นคุณค่าแห่งตนมีคุณค่าแห่งตนสูงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลอง
3. เยาวชนหญิงที่กระทำผิดที่ได้รับโปรแกรมการเห็นคุณค่าแห่งตนมีคุณค่าแห่งตนสูงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะติดตามผล
3. เยาวชนหญิงที่กระทำผิดที่ได้รับ โปรแกรมการเห็นคุณค่าแห่งตนมีคุณค่าแห่งตนในระยะหลังการทดลองสูงกว่าในระยะก่อนการทดลอง
4. เยาวชนหญิงกระทำผิดที่ได้รับ โปรแกรมการเห็นคุณค่าแห่งตนมีคุณค่าแห่งตนในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง
5. เยาวชนหญิงกระทำผิดที่ได้รับ โปรแกรมการเห็นคุณค่าแห่งตนมีภาวะซึมเศร้าลดลงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลอง
6. เยาวชนหญิงกระทำผิดที่ได้รับ โปรแกรมการเห็นคุณค่าแห่งตนมีภาวะซึมเศร้าลดลงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะติดตาม
7. เยาวชนหญิงที่กระทำผิดที่ได้รับ โปรแกรมการเห็นคุณค่าแห่งตนมีภาวะซึมเศร้าในระยะหลังการทดลองลดลงกว่าระยะก่อนการทดลอง
8. เยาวชนหญิงที่กระทำผิดที่ได้รับ โปรแกรมการเห็นคุณค่าแห่งตน มีภาวะซึมเศร้าในระยะติดตามผลลดลงกว่าก่อนการทดลอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นแนวทางให้ผู้บริหารและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการเพิ่มคุณค่าแห่งตนและลดภาวะซึมเศร้าเพื่อให้เยาวชนได้รู้จักตนเองและสามารถนำพลังด้านบวกที่มีอยู่ในตนเองมาใช้ให้เป็นประโยชน์ สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ถ้าเยาวชนมีคุณค่าแห่งตนสูงทำให้ง่ายต่อการปกครองและดูแล ส่วนผลระยะยาวคือ การป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร เป็นกลุ่มเยาวชนหญิงที่กระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครสวรรค์ที่มีคุณสมบัติดังนี้

1.1.1 มีอายุในช่วง 14-18 ปี

1.1.2 เพศหญิง

1.1.3 ไม่เคยได้รับการฝึกฝน การส่งเสริมความรู้สึกรู้เห็นคุณค่าแห่งตนอย่างเป็นทางการมาก่อน

1.1.4 ไม่มีปัญหาในการมองเห็น การได้ยิน การใช้ภาษาพูดและสามารถอ่านออกเขียนได้ มีความพร้อมและยินดีเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้

1.2 กลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนหญิงที่กระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครสวรรค์ และอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครสวรรค์ ตลอดระยะเวลาการทดลองมีคุณสมบัติตามที่กำหนดและสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย มีคะแนนจากแบบวัดคุณค่าแห่งตนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย คือ 29.13 คะแนน และทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลากเพื่อให้ได้ 12 คน และทำการสุ่มอย่างง่ายวิธีการจับฉลากอีกครั้งเพื่อแบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองกลุ่มละ 6 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น แบ่งได้ดังนี้

2.1.1 โปรแกรมการเห็นคุณค่าแห่งตน

2.1.2 ระยะเวลาของการทดลอง แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะทดลอง ระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผล

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณค่าแห่งตน และภาวะซึมเศร้า

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โปรแกรมการเห็นคุณค่าแห่งตน หมายถึง โปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้กรอบแนวคิดของคูเปอร์สมิธ (Coopersmith, 1981 b) ประกอบด้วยกิจกรรมที่ฝึกเยาวชนให้รู้จักการมองโลกในแง่ดี มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงออก เป็นที่พึ่งของตนเองและผู้อื่นได้ และมีความพึงพอใจในชีวิตปัจจุบันของตน และเกิดความพอใจที่สามารถเป็นที่รักและมีความสำคัญต่อคนรอบข้าง ตลอดจนเป็นที่ยอมรับจากบุคคลอื่นในสังคม ได้รับความรักและการยอมรับจาก

พ่อแม่ รวมถึงความพึงพอใจในบรรยากาศภายในครอบครัว เป็นที่ภาคภูมิใจและสามารถปฏิบัติตนได้ตามความปรารถนาของพ่อแม่ ประสบความสำเร็จและพึงพอใจในผลการเรียนการได้รับการยอมรับจากเพื่อน ๆ และครู

2. คุณค่าแห่งตน หมายถึง ทักษะที่บุคคลรับรู้เกี่ยวกับตนเองในด้านการยอมรับหรือไม่ยอมรับตนเองในด้านความสำคัญ ความสามารถ ความดี และพลังอำนาจที่มีอยู่ในตัว รวมทั้งการได้รับและการยอมรับการเอาใจใส่จากบุคคลอื่นที่มีความสำคัญต่อชีวิตและบุคคลในสังคมและความรู้สึกคุณค่าแห่งตนเป็นความสามารถที่ใช้ศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข คุณค่าแห่งตนแบ่งเป็น 4 ด้าน

2.1 ด้านทั่วไป เป็นคุณค่าแห่งตนจากการมองโลกในแง่ดี มีความคิดสร้างสรรค์กล้าแสดงออก เป็นที่พึ่งของตนเองและผู้อื่นได้และมีความพึงพอใจในชีวิตปัจจุบันของตน

2.2 ด้านสังคมและเพื่อน เป็นคุณค่าแห่งตนที่เกิดจากความพอใจที่สามารถเป็นที่รักและมีความสำคัญต่อคนรอบข้าง การได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นในสังคม

2.3 ด้านครอบครัว เป็นคุณค่าแห่งตนจากการได้รับความรักและการยอมรับจากพ่อแม่ รวมถึงความพึงพอใจในบรรยากาศภายในครอบครัว เป็นที่ภาคภูมิใจและสามารถปฏิบัติตนได้ตามความปรารถนาของพ่อแม่

2.4 ด้านโรงเรียน เป็นคุณค่าแห่งตนจากการประสบความสำเร็จและพึงพอใจในผลการเรียนการได้รับการยอมรับจากเพื่อน ๆ และครู

3. ภาวะซึมเศร้า หมายถึง ภาวะที่บุคคลมีอาการ ท้อแท้ หดหู่และมีอารมณ์โกรธ มีความคิดวนไปวนมาเกี่ยวกับตนเอง อ่อนเพลีย พุดน้อย ทำให้เกิดความรู้สึกต่อตนเองด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และเป็นการประเมินความรู้สึกของตนเองในช่วงเวลาหนึ่งสัปดาห์ สามารถวัดด้วยแบบวัดอาการซึมเศร้าในวัยรุ่น

4. เยาวชนหญิงที่กระทำผิด หมายถึง วัยรุ่นที่มีอายุตั้งแต่ 14 ปีแต่ไม่เกิน 18 ปี บริบูรณ์ในขณะที่กระทำผิด เป็นเพศหญิงและถูกควบคุมตัวไว้ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครสวรรค์ ปี พ.ศ. 2545

5. สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หมายถึง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครสวรรค์ เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม มีผู้อำนวยการสถานพินิจเป็นผู้บังคับบัญชา จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนที่ได้กระทำผิดหรือเกี่ยวข้องกับคดีอาญาและแพ่ง รวมทั้งมีการจัดการฝึกอบรมวิชาชีพและวิชาสามัญ เช่น ช่างตัดเย็บ ช่างทำขนม เป็นต้น ตลอดจนช่วยส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้ได้กลับตนเองเป็นคนดีเมื่อออกไปสู่สังคมภายนอก